

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: **A. S., a. s., S. Č.**, IČO: X., proti žalovanému: **C., a. s. v likvidácii, K.**, IČO: X., **o zaplatenie 382 123,85 Eur /11 511 863 Sk/ s príslušenstvom**, na odvolanie žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 26 Cb 554/1994-447 z 27. januára 2006, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 26 Cb 554/1994-447 z 27. januára 2006 v napadnutej zamietajúcej časti **z r u š u j e** a v rozsahu zrušenia **v r a c i a** vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Súd prvého stupňa napadnutým rozsudkom uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi 280 591 Sk s 18% úrokom z omeškania od 15. 06. 1997 do zaplatenia. V časti o zaplatenie 11 231 272 Sk s príslušenstvom žalobu zamietol. Z odôvodnenia vyplýva, že žalobca sa domáhal zmenenou žalobou práva na náhradu skutočnej škody a ušlého zisku v sume 11 511 863 Sk s príslušenstvom.

Dokazovaním zistil, že žalobca uzavrel so žalovaným 07. 07. 1992 zmluvu o dielo a 31. 08. 1992 mandátnu zmluvu. V zmluve o dielo sa žalovaný ako zhotoviteľ zaviazal za podmienok dohodnutých v zmluve vypracovať a dodať práce a výkony pre stavbu „výroba kompaktných hnojív“ čo predpokladalo projekt stavby pre účely vydania stavebného povolenia, konzultácie a prerokovanie projektu stavby v priebehu jeho spracovania s orgánmi štátnej správy, dopracovanie projektu stavby pre jej realizáciu ďalej výkon generálneho projektanta, autorského dozoru a rekonštrukcia vykládky surovín. Čas plnenia bol dohodnutý do 30. 06. 1993.

V zmysle čl. 7 bod 7.1 zmluvy o dielo garantom technológie pre účely spracovania projektovej dokumentácie bol žalobca ako objednávateľ. Dohodnutá záručná doba bola 24 mesiacov a začala plynúť odo dňa odovzdania projektu.

V mandátnej zmluve sa žalovaný ako mandatár zaviazal, že podľa ním vypracovaného projektu zhotoví dielo – postaví linku na výrobu kompakovaných hnojív. V čl. 3 bod 3.7 sa žalobca ako mandant zaviazal vytvoriť pre mandatára podmienky na vykonanie činností dohodnutých v článku 3 zmluvy za dohodnutú odplatu. Termín ukončenia skúšobnej prevádzky pôvodne dohodnutý na 31. 03. 1993 bol dodatkom č. 2 zmenený do 30. 06. 1993.

Počas skúšobnej prevádzky, ktorá začala 16. 06. 1993, dopravný systém – šnekové dopravníky, ktoré vykazovali nadmernú hlučnosť a čiastočné prehrievanie plášťa šnekov, potvrdil nefunkčnosť diela. Žalobca žiadal vady šneku a radlera odstrániť do 16. 07. 1993 a ostatných väd do 15. 08. 1993. Žalovaný k odstraňovaniu väd nepristúpil, preto žalobca pred uplynutím dohodnutého termínu vykonal demontáž vadných častí diela na vlastné náklady, kúpil nové zariadenia a vykonal montáž nového zariadenia na vlastné náklady. Dielo bolo skolaudované 29. 12. 1993. Žalobca mal za to, že žalovaný porušil ustanovenia zmluvy o dielo aj mandátnej zmluvy, a tým žalobcovi vznikla skutočná škoda na nákup nového dopravného systému a škoda na výpadku výroby za 51 pracovných dní vo forme ušlého zisku. Škodu vyčíslil v celkovej sume 2 302 312 Sk, ktorá pozostáva z :

1. úhrady faktúr za vadné časti diela T. ŠP P. (škoda 280 591 Sk)
2. úhrady faktúry S. š. p. (škoda 214 516 Sk)
3. úhrady faktúry za zámočnicke práce pri demontáži diela (škoda 71 824 Sk)
4. straty na ušlom zisku pri skúšobnej prevádzke (409 500 Sk)
5. straty na ušlom zisku pri 100% prevádzke (1 216 800 Sk)
6. miezd pracovníkov za demontáž diela (109 081 Sk).

Na pojednávaní 28. 08. 2001 súd na návrh žalobcu pripustil rozšírenie žaloby na sumu 11 511 863 Sk, z čoho ušlý zisk predstavoval 10 847 028 Sk. Vznesenú námietku premlčania žalovaného proti rozšírenej časti žaloby, súd posúdil podľa § 397 a nasl. Obchodného zákonníka. Dospel k záveru, že žalobca sa dozvedel o vzniku škody a o tom kto za ňu zodpovedá najneskôr v mesiaci august 1993, a preto štvorročná premlčacia lehota práva na náhradu škody uplynula v auguste 1997. Z tohto dôvodu v rozšírenej časti žalobu zamietol a zaoberal sa pôvodnou žalobou, ktorou si žalobca uplatnil právo na zaplatenie 2 302 312 Sk.

Súd prvého stupňa škodu špecifikovanú pod bodom 1. žalobcovi priznal, pretože žiadna zo sporových strán úhradu faktúry nerozporovala.

Náhradu škody uplatnenú pod bodom 2., ktorá predstavuje rozdiel medzi úhradou za vadné časti diela a nákupom funkčného dopravného systému, súd žalobcovi nepriznal. Keďže žalobca neodstúpil od uzavretej zmluvy o dielo a zmluva zostala v platnosti, žalobca správne uplatnil odstránenie vady diela podľa § 436 Obchodného zákonníka, avšak lehotu, ktorú určil na dodanie bezvadného diela (15. 08. 1993) nedodrжал a ešte pred jej uplynutím sám zasiahol do celkového projektu žalovaného. Z tohto dôvodu žalovaný nemôže zodpovedať za škodu.

Zo špecifikácie škody pod bodom 3. a predloženého rozpisu prác a dodávok z 30. 09. 1993 v sume 71 824 Sk nevyplýva, že táto čiastka sa týka prác na montáži a demontáži šnekového dopravníka, ktorý bol namontovaný na stavbe podľa projektu žalovaného.

Stratu na ušlom zisku uvedenú pod bodom 4. a 5. súd nepriznal žalobcovi z dôvodu, že bez kolaudačného rozhodnutia a bez povolenia užívať stavbu nebolo možné vykonávať výrobu, a teda nadobúdať zisk z výroby. Až do 25. 06. 1993 nebola stavba funkčná aj z dôvodu nefunkčnosti granulátora, ktorého dodávateľom bol žalobca. Bezprostrednú možnosť ovplyvniť včasné vydanie kolaudačného rozhodnutia, možnosť zasahovať do dodávateľskej činnosti jednotlivých zhotoviteľov, dodávateľov jednotlivých častí diela, možnosť uzatvárať zmluvy, možnosť ovplyvniť rýchlosť dokončenia jednotlivých častí diela mal žalovaný v zmysle uzatvorenej mandátnej zmluvy len do 30. 06. 1993, nakoľko od tohto dňa stratil oprávnenie vystupovať v mene žalobcu. Po tomto termíne mohol a musel všetky tieto práce a činnosti vykonávať a ovplyvňovať len samotný žalobca, žalovaný na to už oprávnenie nemal. Kolaudačné rozhodnutie bolo poskytnuté žalobcovi 29. 12. 1993.

Špecifikáciu škody bod bodom 6. súd tiež zamietol, pretože žalobca nevedel preukázať akým spôsobom bola suma vypočítaná, i napriek tomu, že súd vykonal v tomto smere dokazovanie na pojednávaní 24. 01. 2006.

Z uplatneného nároku súd priznal žalobcovi právo na náhradu škody v sume 280 591 Sk a právo na úrok z omeškania v zmysle § 369 ods. 1 Obchodného zákonníka

v spojení s § 502 Obchodného zákonníka vo výške 18% od 15. 06. 1997 do zaplataenia. Vo zvyšnej časti žalobu ako nedôvodnú zamietol. O náhrade trov rozhodol podľa § 142 ods. 1 O. s. p. a § 155 ods. 1 O. s. p.

Proti zamietajúcej časti rozsudku podal žalobca odvolanie, v dôvodoch ktorého navrhol, aby odvolací súd rozsudok v napadnutej časti zmenil a žalobe vyhovel. Podľa jeho názoru súd dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam najmä v časti týkajúcej sa nákladov za montáž a demontáž strojného zariadenia, ktoré bolo potrebné nahradiť. Predovšetkým však tvrdil, že súd vec nesprávne právne posúdil. V spore ide celkom jednoznačne o náhradu škody a nie o zodpovednosť za vady diela. Podľa § 757 Obchodného zákonníka pre zodpovednosť za škodu spôsobenú porušením povinností ustanovených týmto zákonom platia obdobne ustanovenia § 373 Obchodného zákonníka. Ustanovenia o mandátnej zmluve neobsahujú osobitné ustanovenia o zodpovednosti vzniknutej v prípadoch ako je prejednávaný. Zmluva o dielo znela na vytvorenie diela a bola prakticky konzumovaná mandátnou zmluvou, keďže dodávateľom bol v oboch prípadoch žalovaný. Súd sa zbytočne venoval udalostiam, ktoré sa odohrali po 30. 06. 1993. Do tohto dátumu mal žalovaný odovzdať predmet záväzku. Táto pripravenosť podľa mandátnej zmluvy obsahovala prirodzene aj skúšobnú prevádzku v rozsahu jeden mesiac a nakoniec aj kolaudáciu. Poukázal na ustanovenie § 340 ods. 1 Obchodného zákonníka, podľa ktorého dlžník je povinný záväzok splniť v čase určenom v zmluve a riadne, inak sa dostane do omeškania a to bez ohľadu na to, či ho nesplní vôbec alebo poskytne plnenie vadné. Podľa § 373 Obchodného zákonníka kto poruší svoju povinnosť zo záväzkového vzťahu, je povinný nahradiť škodu. Konštrukcia tejto zodpovednosti je objektívna. Žalobca až do skúšobnej prevádzky nemal dôvod postupovať podľa § 550 Obchodného zákonníka. Pokiaľ ide o uplatňovanie nárokov z väd diela, možno ich posudzovať iba vo vzťahu k zmluve o dielo, a to iba k tej časti, kde sa navrhol nevhodný dopravník. Žalobcu, ktorý dostal potrebné údaje, nemalo čo zaujímať ako túto vec mandatár vyrieši. Treba pripomenúť, že dodaný dopravník nebol vadný ale nevhodný. Až znalecké dokazovanie preukázalo, že vhodný je iný druh dopravníka. Úvaha súdu, že žalovaný mal subdodávateľa vyzvať na odstránenie väd diela je nesprávna, pretože subdodávateľ zhotovil dopravník presne podľa pokynov žalovaného. Žalobca si tiež uplatnil z titulu nároku na náhradu škody ušlý zisk v dôsledku žalovaným zavineného oddialenia začatia výroby, ktorý mu nebol súdom priznaný. Súd nepriznal žalobcovi aj položky, proti ktorým žalovaný nič nenamietal a ktoré museli byť logicky uplatnené pretože boli vynaložené na náhradu nefunkčného dopravníka za funkčný. Súd ďalej pochybil aj v otázke posúdenia premlčania

uplatneného nároku. Žalobca až po celkom jednoznačnom závere znaleckého posudku nadobudol vedomosť kto je škodcom, takže žalobný návrh rozšíril v rámci objektívnej desaťročnej premlčacej doby. Pokiaľ súd kladie vinu na odklade začiatku výroby na žalobcu pre vadu granulátora, jednalo sa len o jednotýždňový výpadok a v tom čase už mala dávno bežať skúšobná prevádzka, ktorá je určená práve na odstraňovanie podobných závad. K zisteniu tejto vady mohlo dôjsť až po použití dopravníka. Žalovaný sa nemôže zbaviť zodpovednosti za to, že v dohodnutej lehote nedodal predmet zmluvy.

Žalovaný vo vyjadrení k odvolaniu uviedol, že súd správne posúdil premlčanie uplatneného nároku v rozsahu ušlého zisku 9 885 563 Sk podľa § 397 Obchodného zákonníka. Žalobca už v čase podania žaloby vedel o škode aj o škodcovi, ktorým mohol byť jedine žalovaný. Podľa dodatku 2 k mandátnej zmluve činnosť mandatára bola predĺžená do 30. 06. 1993. Išlo o dohodnuté spolupôsobenie žalobcu, ktoré nesplnil. Časť dodávky žalobcu bola vadná a po oprave do chodu bola daná až 25. 06. 1993. Žalovaný po uplynutí lehoty na výkon činností po 30. 06. 1993 už nebol oprávnený vykonávať reklamácie. Žalobca u položiek 2, 3, 6 neuviedol žiadne právne argumenty a potrebnými dokumentmi nepreukázal ich oprávnenosť, teda že ich skutočne vynaložil v príčinnej súvislosti s porušením záväzku. Vadný dopravník bol vyrobený poddodávateľom žalovaného T., a.s. P., na základe podkladov dodávaných žalobcom. Úlohou žalovaného bolo zabezpečiť investorské činnosti v rozsahu čl. III zmluvy. Ukončením mandátnej zmluvy bolo žalovanému znemožnené vykonávať ďalšie úkony v súvislosti s uvedením zariadenia do prevádzky. Pri vadách diela platia primerane ustanovenia § 436 až § 441 Obchodného zákonníka. Podľa § 440 ods. 2 Obchodného zákonníka uspokojenie, ktoré možno dosiahnuť uplatnením niektorého nároku z väd, nemožno dosiahnuť uplatnením iného nároku. Žalobca mal preto uplatňovať nároky zo zodpovednosti za vady. Dohodou strán nebol rozšírený okruh práv na odstránenie väd na právo žalobcu na náhradu nákladov na odstránenie väd, ktoré si odstráni sám. V zmysle § 573 Obchodného zákonníka mandatár nezodpovedá za porušenie záväzku osoby, s ktorou uzavrel zmluvu, lebo sa nezaručil v zmluve na plnenie záväzkov prevzatých inými osobami. Navrhol napadnutý rozsudok potvrdiť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom 5 Obo 94/2006-485 z 24. 10. 2007 na odvolanie žalobcu proti zamietajúcej časti rozsudku zmenil rozsudok tak, že žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi 214 516 Sk s 18% úrokom od 15. 06. 1997 do zaplatenia a vo zvyšnej časti rozsudok potvrdil. Výrok rozsudku o priznaní náhrady škody vo výške

280 591 Sk nebol odvolaním napadnutý, a preto nadobudol právoplatnosť. Predmetom odvolacieho konania bol nárok na náhradu škody špecifikovanej pod bodom 2. a 6. Na základe dokazovania vykonaného súdom prvého stupňa odvolací súd dospel k záveru, že žalovaný porušil zmluvný záväzok a dielo vykazovalo v rámci skúšobnej prevádzky začatej 16. 06. 1993 vady. Dopravník nebol z hľadiska potrebných parametrov použiteľný na vykonanie diela, bol nevhodný, to znamená že bol vadný. Žalobca v záujme urýchleného začatia výroby a zabránenia vzniku škody, kúpil nové zariadenie a zaplatením faktúry mu vznikla škoda špecifikovaná v položke 2/ žaloby, a preto v tejto časti napadnutý rozsudok zmenil a žalobe o zaplatenie 214 516 Sk s 18% úrokom od 15. 06. 1997 do zaplatenia vyhovel. Podľa názoru odvolacieho súdu žalobca právo na náhradu škody špecifikovanú v bode 3. až 6. petitu nepreukázal, preto rozsudok v tejto zamietajúcej časti potvrdil. Stotožnil sa so záverom súdu prvého stupňa, že právo uplatnené rozšírenou žalobou je premlčané v zmysle § 397 Obchodného zákonníka, vzhľadom na vznesenú námietku premlčania.

Ústavný súd Slovenskej republiky nálezom zo 07. 07. 2009 č. k. IIIÚS 126/08-21 zrušil rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Obo 94/2006 z 24. 10. 2007 a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Zistil, že zamietnutý nárok sťažovateľa (žalobcu) na náhradu škody podľa bodu 3. až 6. žaloby bol riadne uplatnený, pričom žalobca preukázal predpoklady zodpovednosti za škodu aj pokiaľ ide o škodu uplatnenú v týchto bodoch. Odvolací súd sa v preskúvanom rozhodnutí zaoberal pôvodnou žalobou, avšak v záveroch svojho rozhodnutia o týchto bodoch žaloby nepredložil svoje stanovisko. Zostalo otázkou, či žalovaný nespĺnením záväzku nespôsobil škodu v podobe ušlého zisku. Na jednej strane všeobecné súdy uznali vadu dodávky diela ako aj nutnosť výmeny zariadenia, čím vznikla logická situácia, že súčasťou priamej škody nie je len rozdiel v cene, ale aj cena demontáže a montáže nového zariadenia. Oba súdy nedali v odôvodnení náležitú odpoveď, prečo príčinnú súvislosť medzi vznikom škody a následkom v bodoch 1. a 2. žaloby, kde bol žalobca úspešný v plnom rozsahu, akceptovali a určili povinnosť žalovaného zaplatiť žalobcovi zistenú škodu spolu s úrokom a v tom istom porušení kvantifikovanú škodu, ako aj príčinnú súvislosť medzi jej vznikom a následkom v bodoch 3. až 6. neuznali a v rozhodnutí na tieto otázky nereagovali. Zo spisu vyplýva, že medzi vznikom škody v bode 1. a 2. bola preukázaná totožná príčinná súvislosť ako v bodoch 3. až 6. žaloby bez náležitej reakcie oboch vo veci konajúcich súdov, čo možno považovať za arbitrárny postup vo veci, ktorý je nezlučiteľný s ústavou garantovaným právom, že žalobca v súdnom

konaní na žalobou prednesené otázky dostane primeranú odpoveď, ktorá bude aj náležite zdôvodnená tak, aby okrem ďalšej rozumovej úvahy výrok našiel aj adekvátne zdôvodnenie. Povinnosťou súdov aj s ohľadom na § 157 ods. 2 O. s. p. je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací podľa § 10 ods. 2 O. s. p. prejednal vec v rozsahu podľa § 212 ods. 1 O.s.p. bez nariadenia pojednávania v zmysle § 214 ods. 2 O. s. p., rešpektujúc právny názor vyslovený v náleze Ústavného súdu Slovenskej republiky dospel k záveru, že odvolanie žalobcu je opodstatnené.

Z obsahu spisu vyplýva, že predmetom odvolacieho konania je nárok žalobcu na náhradu škody špecifikovanej pod bodmi 2 až 6 žaloby, ktorá mala žalobcovi podľa jeho tvrdenia vzniknúť v príčinnej súvislosti s porušením povinností žalovaného zo zmluvy o dielo a mandátnej zmluvy uzavretých podľa zákona č. 513/1991 Zb. v znení neskorších zmien a doplnkov (ďalej len Obchodný zákonník).

Podľa § 373 Obchodného zákonníka, kto poruší svoju povinnosť zo záväzkového vzťahu, je povinný nahradiť škodu tým spôsobenú druhej strane, ibaže preukáže, že porušenie povinností bolo spôsobené okolnosťami vylučujúcimi zodpovednosť.

Predpokladmi vzniku práva na náhradu škody v zmysle citovaného ustanovenia sú porušenie právnej povinnosti (v tomto prípade záväzku zo zmluvy), vznik škody, príčinná súvislosť medzi porušením právnej povinnosti a vznikom škody. Náhrada škody v Obchodnom zákonníku je postavená na objektívnom princípe zodpovednosti bez ohľadu na existenciu zavinenia.

Súd prvého stupňa správne vychádzal zo skutkového zistenia, že predmetom zmluvy o dielo bolo dodanie projektu na stavbu „výroba kompaktných hnojív“. Na základe projektu dodaného žalovaným došlo k realizácii stavby v súlade s projektom. V rámci skúšobnej prevádzky boli zistené okrem iného vady dopravného systému stavby, ktoré spôsobili nefunkčnosť celej stavby. V konaní nebola spornou skutočnosť, že dopravný systém navrhnutý v projekte žalovaného bol na stavbu nevhodný. Nevhodnosť navrhnutého dopravného systému v projekte je potrebné posúdiť ako vadu diela, to znamená ako vadu

dodaného projektu. Poskytnutie vadného plnenia je porušením zmluvného záväzku a tvorí jeden z predpokladov nároku na náhradu škody.

Podľa § 564 veta prvá Obchodného zákonníka, pri vadách diela platia primerane § 436 až 441.

Uspokojenie, ktoré možno dosiahnuť uplatnením niektorého z nárokov z väd tovaru podľa § 436 a 437, nemožno dosiahnuť uplatnením nároku z iného právneho dôvodu (§ 440 ods. 2 Obchodného zákonníka).

Súd prvého stupňa na jednej strane v odôvodnení rozhodnutia správne konštatuje, že predmetom zmluvy o dielo bolo dodanie projektu stavby bez špecifikácie, aký konkrétny dopravný systém bude využitý, na strane druhej, ale nesprávne odvodzoval vznik práva na náhradu škody zo spôsobu uplatnenia práv zo zodpovednosti za vady v zmysle § 436 ods. 1 Obchodného zákonníka vo vzťahu k inému predmetnému dielu, a to stavbe, dodávateľom ktorej podľa predloženej zmluvy o dielo žalovaný nebol. V tomto smere právny záver súdu prvého stupňa nie je správny.

Je nesporné, že projekt dodaný žalovaným bol vadný, a preto žalobcovi vznikli práva zo zodpovednosti za vadné plnenie v zmysle § 564 Obchodného zákonníka, ale aj nárok na náhradu škody, ktorú nebolo možné uspokojiť uplatnením niektorého z nárokov z väd projektu. Výsledkom realizácie vadného projektu bola nefunkčná stavba. Žalobcovi v príčinnej súvislosti s odstránením väd stavby vyplývajúcich z vadného projektu vznikli náklady, ktoré nemožno považovať za nárok zo zodpovednosti za vady, ale za škodu, na náhradu ktorej mu vzniklo právo v zmysle citovaného ustanovenia § 373 Obchodného zákonníka. Žalobcovi z rovnakého dôvodu vzniklo právo nielen na náhradu skutočnej škody ale aj na náhradu škody vo forme ušlého zisku. Z uvedeného dôvodu nie je opodstatnená námietka žalovaného s poukazom na ustanovenie § 440 ods. 2 O. s. p. že žalobca nemôže prípadné nároky z väd nahradiť uplatnením práva na náhradu škody.

Škoda, náhrady ktorej sa žalobca žalobou domáha, pozostáva zo skutočnej škody za vynaložené nevyhnutné náklady na odstránenie väd stavby realizovanej podľa vadného projektu a z ušlého zisku. Podľa názoru odvolacieho súdu žalobcovi vzniklo právo na náhradu škody ktorá mu vznikla v príčinnej súvislosti s dodaním vadného projektu stavby „výroba

kompaktných hnojív“, a preto právny záver súdu prvého stupňa o nedôvodnosti uplatneného nároku nie je správny. Z uvedeného dôvodu odvolací súd rozsudok v zamietajúcej časti podľa § 221 ods. 1 písm. h/ O. s. p. zrušil a v zmysle § 221 ods. 2 O. s. p. v rozsahu zrušenia vrátil vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Úlohou súdu prvého stupňa bude v novom konaní doplniť dokazovanie o výške škody, vrátane ušlého zisku, ktorá vznikla žalobcovi v príčinnej súvislosti s vadou diela (projektu), posúdiť námietku premlčania časti uplatneného práva, rozhodnúť vo veci a rozhodnutie riadne v súlade s § 157 ods. 2 O. s. p. odôvodniť.

P o u č e n i e: Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.

V Bratislave 29. apríla 2011

JUDr. Alena Prieceľová, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Lucia Blažíčková